Vildtudbyttestatistik for jagtsæsonen 2013/14

Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 26. september 2014

Tommy Asferg

Institut for Bioscience

Rekvirent:
Naturstyrelsen
Antal sider: 10

Faglig kommentering:
Aksel Bo Madsen & Thomas Kjær Christensen, Institut for Bioscience
Kvalitetssikring, centret:
Jesper R. Fredshavn

AARHUS
UNIVERSITET
DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Tel.: +45 8715 0000
E-mail: dce@au.dk
http://dce.au.dk

Indhold

Indledning	3
Markant fald i ræveudbyttet	3
Færre ringduer og ænder, men flere måger og snepper	6
Tiende sæson i træk med et stigende antal jagttegnsløsere	6
Mange detaljerede vildtudbytteoplysninger	7

Indledning

Vildtudbyttestatistikken er en database, der indeholder oplysninger om jægere og nedlagt vildt i Danmark. Alle jægere har pligt til at indberette deres personlige vildtudbytte efter jagtsæsonens udløb. Oplysningerne indsamles af Naturstyrelsen og bearbejdes af DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet (AU), som også står for vedligeholdelse og drift af databasen.

De udbyttetal, der præsenteres i det følgende, er udelukkende baseret på jægernes obligatoriske indberetninger til Vildtudbyttestatistikken. Tallene er korrigeret for manglende indberetninger; der manglede indberetning fra næsten hver tredje jæger. 2013/14 blev den første sæson, hvor der ikke er indberettet udbytte i de tidligere samlegrupper Andre svømmeænder, Andre dykænder, Gæs og Måger. Dvs. at fordelingen på enkeltarter i disse grupper ikke længere er baseret på fordelingen i de vinger, som jægerne sender ind til AU's vingeundersøgelse, men derimod udelukkende på jægernes indberetninger.

Det er vigtigt, at jægerne fortsætter med at sende vinger af ænder og gæs ind til AU's vingeundersøgelser, da vingerne giver værdifulde oplysninger om fx køns- og aldersfordeling samt tidsmæssig fordeling af udbyttet af de pågældende arter, da disse oplysninger kun kan tilvejebringes via vingerne.

Markant fald i ræveudbyttet

I jagtsæsonen 2013/14 blev der i alt nedlagt 2,259 mio. stykker vildt (Tabel 1 og 2). Det er en tilbagegang på 5 % i forhold til den foregående sæson, svarende til ca. 110.000 stykker vildt. Ud af i alt 61 vildtarter på vildtudbytteskemaet er 27 gået mere end 10 % tilbage, mens 12 arter er gået mere end 10 % frem.

Tabel 1. Jagtudbytte af pattedyr i jagtsæsonen 2013/14. Total er det samlede udbytte af pattedyr og fugle (Tabel 2). Udbyttetal mindre end 1.000 er ikke afrundet.

Vildtart	2011/12	2012/13	2013/14
Kronvildt	7.800	9.500	10.300
Dåvildt	5.700	7.500	8.300
Sika	405	714	446
Råvildt	126.400	127.400	122.400
Muflon		179	140
Vildsvin	254	335	356
Hare	55.500	55.300	54.700
Vildkanin	3.500	10.400	7.000
Bisamrotte		37	21
Sumpbæver		3	12
Ræv	37.000	37.500	27.800
Mårhund	110	282	351
Vaskebjørn		21	20
Ilder	1.000	1.300	1.300
Mink	3.300	3.400	3.900
Husmår	3.300	3.400	3.200
Total (mio.)	2,179	2,369	2,259

Tabel 2. Jagtudbytte af fugle i jagtsæsonen 2013/14. Total er det samlede udbytte af pattedyr (Tabel 1) og fugle. Udbyttetal mindre end 1.000 er ikke afrundet, se tekst. Udbyttetallene for arterne i de tidligere samlegrupper (Andre svømmeænder, Andre dykænder, Gæs og Måger) er fra og med 2013/14-sæsonen baseret udelukkende på jægernes indberetninger til Vildtudbyttestatistikken og altså ikke som tidligere en kombination af vildtudbytteindberetninger og vingeindsamling.

Vildtart	**2011/12**	**2012/13**	**2013/14**
Agerhøne	25.500	28.800	28.500
Fasan	708.100	710.800	700.600
Ringdue	208.600	278.500	241.600
Tyrkerdue	3.000	4.800	4.600
Gråand	478.300	486.000	469.000
Atlingand	303	1.100	701
Krikand	65.900	95.400	100.300
Spidsand	4.800	6.400	5.200
Pibeand	31.800	49.100	41.500
Skeand	2.000	3.100	2.900
Knarand	1.200	3.200	2.800
Ederfugl	43.200	40.100	43.200
Taffeland	635	720	706
Troldand	4.000	4.800	5.300
Bjergand	621	707	463
Hvinand	9.800	9.500	8.000
Havlit	1.800	1.400	966
Sortand	12.700	8.400	7.200
Fløjlsand	3.200	3.200	2.600
Stor skallesluger	1.200	1.200	939
Toppet skallesluger	1.200	1.200	1.200
Grågås	35.200	52.300	48.900
Blisgås	1.800	3.000	2.600
Kortnæbbet gås	9.400	8.600	9.400
Canadagås	8.300	9.400	10.000
Sædgås	1.900	3.600	2.000
Nilgås		155	128
Amerikansk skarveand		12	115
Sort svane		5	12
Sildemåge	4.200	5.200	6.800
Sølvmåge	16.100	13.700	16.300
Svartbag	3.400	2.700	3.600
Blishøne	10.000	10.900	9.700
Fiskehejre	337	1.600	305
Skovsneppe	24.500	34.000	40.300
Dobbeltbekkasin	10.200	10.700	11.000
Krage	77.300	89.200	86.500
Husskade	30.700	33.900	29.400
Råge	89.300	90.700	70.700
Skarv	2.200	2.100	2.500
Stær	876	1.300	591
Total (mio.)	2,179	2,369	2,259

Ræve, der er døde på grund af hvalpesyge, er blevet fundet såvel i og ved grave som rundt omkring i landskabet. Ræven på billedet har ikke haft hvalpesyge, men er død efter at være blevet påkørt. Foto: Morten Hilmer.

Det mest markante fald er sket hos rævene. På landsplan faldt udbyttet 26 %. Kun i hovedstadsområdet var der en svag fremgang, men ellers var der nedgang i udbyttet i alle andre dele af landet: 2 % i Nordøstsjælland, 16-30 % på det øvrige Sjælland og Lolland-Falster, 8 % på Fyn og 21-43 % i Jylland. I juli 2012 blev der konstateret hvalpesyge på en minkfarm i det sydlige Jylland, og siden er det konstateret, at sygdommen har antaget epidemisk karakter på minkfarme i Jylland. Fra oktober 2012 og fremefter har jægere og andre, der færdes meget i naturen, fundet et større antal døde ræve, som ved efterfølgende undersøgelse har vist sig at være smittet med hvalpesyge (Veterinærinstituttet, DTU). Det vides ikke, om nedgangen i jagtudbyttet skyldes hvalpesyge i alle dele af landet, men indtil videre er hvalpesyge i minkfarme alene konstateret i Jylland syd for Limfjorden. Der er flere oplysninger om ræveudbyttet i afsnittet om jægernes detaljerede indberetninger (s. 8), bl.a. køns- og aldersfordelingen samt den tidsmæssige fordeling af ræveudbyttet.

Udbyttet af vildkaniner faldt med 33 % på landsplan. Næsten hele faldet skyldes et sammenbrud i bestanden på Endelave på grund af sygdommen myxomatose (kaninpest). Bestanden har ellers først været rigtigt på fode igen i de foregående to sæsoner efter det forrige udbrud af myxomatose, der indtraf i 2008.

Der var ikke større ændringer i udbyttet af de øvrige jagtbare pattedyr. Der var en mindre tilbagegang for bl.a. rådyr og hare, og en mindre fremgang for krondyr, dådyr og mink, og det er værd at bemærke, at udbyttet af krondyr for første gang blev over 10.000 dyr. Tendensen stemmer godt overens med udviklingen i den fritstående kronvildtbestand, der blev opgjort til

21.000 dyr i foråret 2013, dvs. før årets kalvesætning (Danmarks Jægerforbunds hjortevildtoversigt).

Færre ringduer og ænder, men flere måger og snepper

Der skete et fald i udbyttet af ringduer (13 %) i forhold til den foregående sæson, og der var ligeledes en faldende tendens for de fleste ænder (Tabel 2). Blandt svømmeænderne var det især udbyttet af pibeand og spidsand, der gik tilbage, og blandt dykænderne var det hvinand, havlit, sortand og fløjlsand. Der blev endvidere registreret relativt store fald i udbyttet af blishøne, husskader og råge, henholdsvis 11 %, 13 % og 22 %.

Når artsfordelingen blandt de gæs, der bliver indberettet til Vildtudbyttestatistikken, sammenlignes med artsfordelingen blandt de gåsevinger, der indsendes til AU's vingeundersøgelse, er der noget der tyder på, at der i en række tilfælde sker fejl i artsbestemmelsen. Hertil kommer, at vi ikke har sikkerhed for, at jægerne sender vinger ind af en lige stor andel af de forskellige gåsearter. Det er derfor svært at udtale sig med sikkerhed, om ændringerne i det indberettede gåseudbytte afspejler den sande fordeling i udbyttet, fx fordelingen af grågæs/sædgæs. Fremgangen i udbyttet af kortnæbbet gås kan dels tilskrives, at jægerne har tilstræbt at følge den opfordring til at øge udbyttet, som er udsendt på baggrund af den internationale, adaptive forvaltningsplan for kortnæbbet gås, som netop blev iværksat fra og med sæsonen 2012/13, dels at de kortnæbbede gæs i dag forbliver i Danmark gennem hele efteråret og har spredt sig, hvilket har øget jagtmulighederne.

Udbyttet af skovsnepper steg med 19 %, og der var ligeledes relativt store fremgange (19-32 %) i udbyttet af alle tre jagtbare mågearter. Vurderet ud fra artsfordelingen blandt de indsendte mågevinger er der dog noget, der tyder på, at en del af de måger, der er indberettet som sildemåger i virkeligheden var svartbage.

Tiende sæson i træk med et stigende antal jagttegnsløsere

I jagtsæsonen 2013/14 var der 176.943 jagttegnsløsere. Det er et bemærkelsesværdigt antal af flere grunde. For det første er det det højeste antal jagttegnsløsere, der har været, siden den landsdækkende vildtudbyttestatistik blev indført i 1941. For det andet har antallet af jagttegnsløsere været stigende gennem de seneste 10 sæsoner (Figur 1). Og for det tredje er antallet af jagttegnsløsere dermed nået op på det niveau, som det lå på i perioden 1980-1999, og som er omkring det dobbelte af, hvad det var i 1941.

Der var 10.750 kvinder blandt jagttegnsløserne i 2013/14, svarende til en andel på 6,1 %. Det er det højeste antal kvinder, der har løst jagttegn i en enkelt sæson siden 1973, hvor antallet blev opgjort særskilt for første gang. Mere end to tredjedele af alle jægere indberettede vildtudbytte (67,5 %), og næsten tre fjerdedele af jægerne indberettede deres udbytte via internettet (74,0 %).

Blandt de jægere, der indberettede vildtudbytte, havde 57,1 % nedlagt mindst ét stykke vildt. Der var dog stor forskel på mandlige og kvindelige jægere, idet 58,8 % af mændene fik udbytte med hjem, mens det kun gjaldt for 29,5 % af kvinderne. Jægere med udbytte nedlagde i gennemsnit 25,0 stykker vildt. Også her var der forskel på mænd og kvinder, idet mændene i gennemsnit nedlagde 25,4 stykker vildt og kvinderne 9,8.

Figur 1. Antal jagttegnsløsere i jagtsæsonerne 1941/42 – 2013/14.

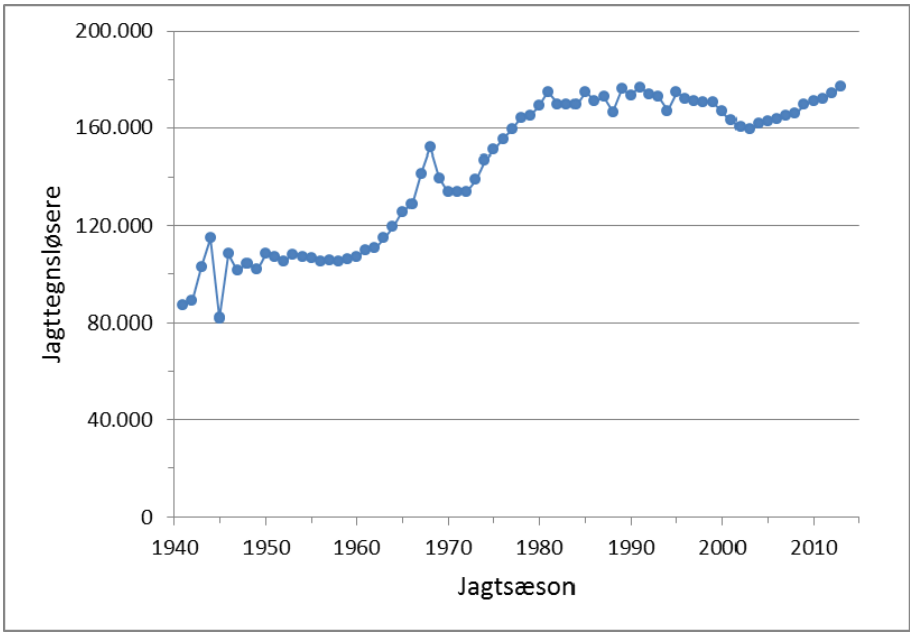

Mange detaljerede vildtudbytteoplysninger

Jægerne var igen for sæsonen 2013/14 flittige til at indberette detaljerede oplysninger om det vildt, de nedlagde. Ud over oplysningen om vildtart, antal og kommune, som alle jagttegnsløsere har pligt til at indberette, blev der for sæsonen 2013/14 indberettet detaljerede oplysninger for i alt 64.602 stykker vildt (Tabel 3). Det vidner om en udbredt lyst og vilje blandt jægerne til at yde en ekstra indsats og bidrage til indsamlingen af vigtige og relevante data.

Tabel 3. Detaljerede indberetninger i jagtsæsonen 2013/14, total antal og antal med med oplysning om hhv. måned, køn, alder og opbrækket vægt.

Vildtart	Antal	Måned	Køn	Alder	Opbrækket vægt
Krondyr	3.396	3.233	2.928	2.373	1.500
Dådyr	1.829	1.736	1.570	1.209	735
Sika	104	96	96	76	35
Rådyr	36.981	35.602	33.129	25.029	17.190
Muflon	41	41	0	0	0
Vildsvin	48	42	29	29	0
Hare	13.486	13.486	0	0	0
Vildkanin	1.038	1.038	0	0	0
Bisamrotte	2	2	0	0	0
Ræv	6.390	6.155	5.470	5.584	0
Mårhund	47	42	26	32	0
Husmår	447	447	0	0	0
Ilder	164	164	0	0	0
Mink	627	627	0	0	0
Vaskebjørn	2	2	0	0	0
Total	64.602	62.713	43.248	34.332	19.460
		97,1 %	66,9 %	53,1 %	30,1 %

Størstedelen af ræveudbyttet (83 %) i sæsonerne 2012/13 og 2013/14 blev nedlagt i månederne oktober-januar, og de fleste (89 %) var 1 år eller ældre. Foto: Morten Hilmer.

Det kan ikke forventes, at jægerne registrerer alle detaljer, fx køn alder, vægt og tidspunkt, på alle de nedlagte dyr, og det er da heller ikke alle rubrikker, der er åbne for alle vildtarter. For sæsonen 2013/14 var der oplysninger om måned for 97 % af det indberettede vildt, 67 % med oplysning om køn, 53 % med alder og 30 % med opbrækket vægt.

Listen omfatter kun pattedyr. For fuglevildtets vedkommende vil vi stadig appellere til jægerne om at bidrage til AU's vingeundersøgelser ved at indsende vinger fra en række udvalgte arter og i denne forbindelse give konkrete oplysninger om jagtlige forhold.

Ligesom det var tilfældet i forrige sæson drejede mere end halvdelen af de detaljerede indberetninger sig om råvildt, mens knap hver tiende drejede sig om ræve. På grund af den markante nedgang i ræveudbyttet, der er omtalt ovenfor under gennemgangen af de overordnede tendenser i årets vildtudbyttestatistik, kan det være relevant at se på nogle af de oplysninger, der umiddelbart kan trækkes ud vedrørende ræveudbyttet og rævejagten.

For sæsonerne 2012/13 og 2013/14 indberettede jægerne detaljerede oplysninger for i alt 15.972 ræve, heraf 13.017 (82 %) med oplysning om køn, alder og tidspunkt (måned) for nedlæggelsen. Figur 2 viser køns- og aldersfordelingen af 7.815 ræve nedlagt i sæsonen 2012/13 og 5.202 nedlagt i 2013/14. Langt den største del af udbyttet var voksne (89 %). I begge sæsoner var der flere hanner end hunner i udbyttet, både blandt de voksne og blandt ungerne. Overvægten af hanner var størst blandt de voksne ræve, idet der var signifikant forskel på kønsfordelingen mellem de to aldersgrupper: 64 hanner / 36 hunner blandt de voksne og 55 hanner / 45 hunner blandt ungerne.

Figur 2. Køns- og aldersfordeling af jagtudbyttet af ræve. Figuren er baseret på jægernes indberetninger af tidspunkt for nedlæggelse af 7.815 ræve i 2012/13 og 5.202 i 2013/14.

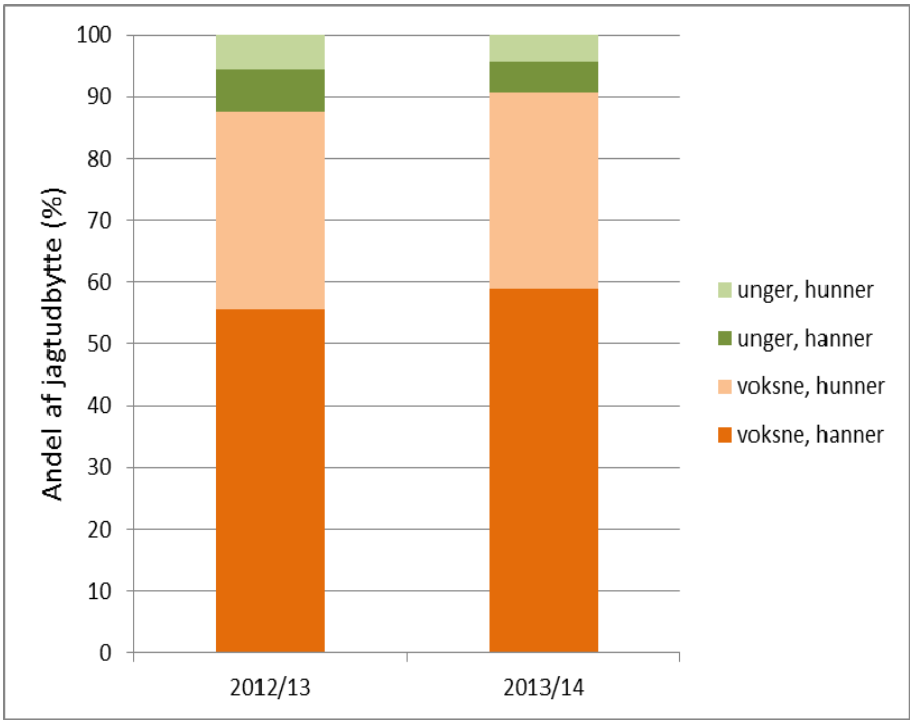

Ræven har jagttid fra 1. september til 31. januar og kan derudover reguleres under visse omstændigheder og på visse lokaliteter i den øvrige del af året. Hvalpe uden for grav kan reguleres fra 1. juni til 31. august. Figur 3 viser den månedsvise fordeling ræve nedlagt i 2012/13 og 2013/14. Langt den største del af det samlede ræveudbytte (83 %) nedlægges i månederne oktober-januar, og næsten halvdelen af hvalpene (46 %) nedlægges i juni-juli. Juni, juli og august skiller sig ud ved at være de eneste måneder, hvor der nedlægges flere unger end voksne.

Figur 3. Tidsmæssig fordeling af jagtudbyttet af ræve fordelt på henholdsvis voksne hanner, voksne hunner og unger. Figuren er baseret på jægernes indberetninger af tidspunkt for nedlæggelse af 12.954 ræve nedlagt i månederne juni-februar i sæsonerne 2012/13 og 2013/14.

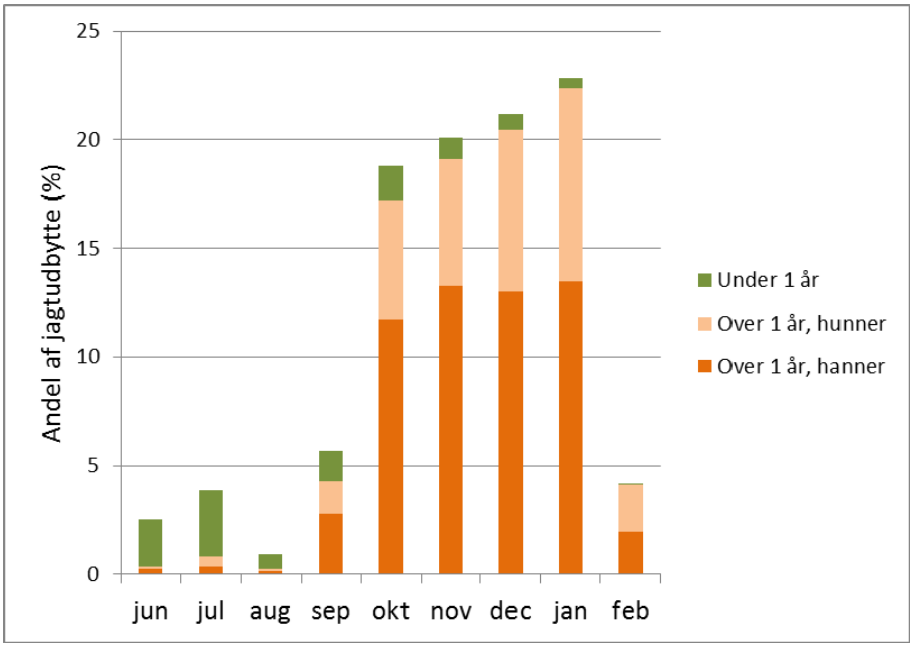

Ovenstående er et eksempel på, hvad der kan uddrages af de supplerende oplysninger, som jægerne taster ind sammen med de obligatoriske indberetninger om nedlagt vildt. Fra AU's side håber vi, at endnu flere jægere vil bidrage til vores fælles vidensopbygning ved at indtaste supplerende oplysninger i videst muligt omfang. For at få så præcise oplysninger som muligt vil vi gerne opfordre til, at man som jæger enten fører en omhyggelig jagtjournal og/eller taster sine oplysninger om nedlagt vildt ind i Naturstyrelsens database så hurtigt som muligt efter hver enkelt jagt.